ТОНГ ЮЛДУЗИ

№17
(6535)
9 июнь, 1993 йил
ЧОРШАНБА
Нархи 5 сўм.

Ўзбекистон болалари ва ўсмирларининг газетаси

...китоб палатаси ... УзССР

Эзгуликнинг қаноти бор

Ўзбекнинг бир дуоси бор: топганингиз тўйга буюрсин, дейишади. Ҳар бир инсон фарзанд кўрар экан, тўйларингга етказсин, дея ният қилади. Зеро, ҳаётининг мазмунини, шодлигу қувончларини фарзанди тимсолида кўрадиган ҳар бир ота-она учун улар тўйларини кўришдан ортиқроқ бахт бўлмаса керак!

Лекин ҳар доим ҳам бу дуолар, ниятлар ижобат бўлавермайди. Кимлардир айрилиқ туфайли бундай бахтдан бенасиб бўлсалар, яна кимлардир бундай бахтли онлардан тўғридан-тўғри воз кечадилар...

Бу ўринда болалар уйлари тарбияланувчилари ҳақида фикр юритаётганлигимизни пайқаган бўлсангиз керак.

Болалар уйининг болалари... Мунчоқдек кўзларида аллақандай маъюслик, қалбларида кемтиклик макон қурган маъсум гўдаклар... Суриштириб келсангиз, улардан кўпчилигининг ота-оналари ҳаёт. Гўдаклар эса ота бағрига, она меҳрига ташна. Пок ниятли, меҳр-мурувватли инсонлар борки, бундай гўдаклар бошини силашга, хаста кўнгилларини кўтаришга интиладилар. Болалар уйларининг меҳридарё тарбиячилари борки, болаларга ўз ота-оналаридан ҳам кўпроқ меҳр бера олишга қодирлар.

Куни-кеча болаларнинг севимли сайлгоҳи "Боғи эрам"да жуда катта тантана бўлиб ўтди. Эрталабданоқ карнай-сурнайу, доира садолари одамларни Юнусободдаги болалар уйининг 9 нафар тарбияланувчилари-нинг хатна тўйига чорлади. Келаётган

меҳмонларнинг кети узилмади. "Булбулча" болалар гуруҳи, Малика Аҳмедованинг гўзаллик мактаби ўқувчилари, 24-болалар уйининг "Кичкинтой" ансамбли қатнашчилари, яна кўпгина хонандаю хофизлар меҳмонлар хизматида бўлишди. Хурсан Шеров раҳбарлигидаги "Кўҳинур" бадиий гуруҳи, унинг хонандаси Клара Юнусова ижросидаги дилбар куй-қўшиқлар каттаю кичикни даврага чорлади.

Тўй болалар — 3 ёшлар атрофидаги болалар уйининг болалари ҳуркак оҳулар мисоли саҳнада саф тортишди. Кимлардир қувонч билан, кимлардир аллақандай

ТЎЙЛАР МУБОРАК, БОЛАЖОНЛАР!

ачиниш ҳисси билан, яна кимлардир кўзида ҳалқа-ҳалқа ёшлари билан олқишлашди.

Болажонларни Жиззах вилояти, Дўстлик дон маҳсулотлари комбинати жамоаси ходимлари, Ўзбекистон телерадиокомпанияси ходимлари, газета ва ойномалар муҳаррирлари, қариялар чин дилдан муборакбод этишди. Комбинат директори Илҳом Саидраҳмонов 9 нафар тўй боланинг ҳар бири номига омонат дафтарчалари очилиб, 5 минг сўмдан пул қўйилганлигини қувонч билан маълум қилди. Хайрли ишнинг қаноти бўлади, деганларидек Республика Қизил Ярим Ой жамияти 1000 сўмдан, "Маҳалла" жамғармаси 1000 сўмдан пул ўтказди.

Болакайлар шарафига Республика ўқувчилар саройининг Алишер Усмонов раҳбарлигидаги ракета моделчилари тўгараги аъзолари ракеталар учиришди. Бу ажойиб тантана болалар хотирасида бир умрга муҳрланиб қолиши ниятида видео ленталарига ёзилиб, ҳар бир болага биттадан кассета совға қилинди. Бу болаларни йўргакли чоғларидан боқиб, тарбиялаб келаётган меҳрибон тарбиячилари Мамлакат Солиҳова ҳамда Мастура Исҳоқоваларнинг севинчини сўз билан ифодалаб бўлмайди.

Хатна қуръон ўқилгач, тантанани олиб бораётган иқтидорли журналист Ҳафиза опа Абдусаматова болаларни зиёфатга таклиф қилди. Шаҳримиздаги бир неча болалар уйларининг жами 1000 нафар тарбияланувчилари тўкин-сочин дастурхон атрофига йиғилдилар. Сайлгоҳнинг сўлим хиёбонларида 2-болалар санъат мактаби ўқувчилари чизган

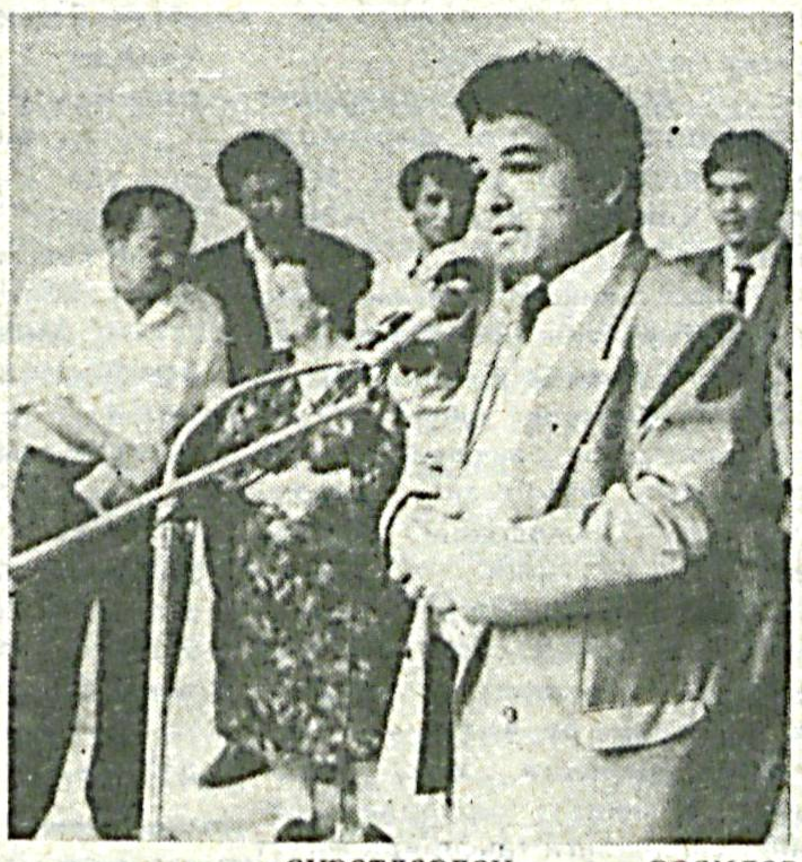

суратлардан расмлар кўргазмаси ташкил қилинди.

Шу куни сўлим боғ, қувноқ аттракционлар, автомат ўйинлар — ҳамма-ҳаммаси болалар ихтиёрида бўлди. Ҳозирги иқтисодий тақчиллик шароитида ҳам тўкин-сочин дастурхон безатган хатна тўй ҳомийси Жиззах вилояти, Дўстлик дон маҳсулотлари комбинати ходимлари каттаю кичикнинг дуосини олди. Тантана ташкилотчиси Ўзбекистон телерадио компанияси ходимлари қўлларини кўксиларига қўйиб, болажонлар хизматида бўлишди. Ҳар бир меҳмон иззат-икромда, қисқаси, тўймисан тўй бўлди.

Ана шундай меҳри дарё, эртанги кунимиз, келажагимиз бўлмиш ёш авлодга эътибори баланд, савобталаб инсонларнинг борлигидан бошимиз кўкларга етиб қайтар эканмиз, дил-дилдан уларга ният билдиргимиз келди: етимларни алқаганни,

худо алқасин!

Феруза ЖАЛИЛОВА, Тошкент шаҳри.

Суратларда: хатна тўйдан лавҳалар.

Р. АЛЬБЕКОВ суратга туширган.

Бундан 4-5 йил илгари ўқитувчимиз қайси бир газетадан Америкадаги бой оилалардан бири 11 ёшдаги ўз фарзандини газета сотишдан бош тортгани учун уйдан ҳайдаб чиқарганлиги ҳақидаги хабарни ўқиб берганди.

"МУСТАҚИЛ ПУЛ ТОПИШНИ ЎРГАНМАГАНЛИГИМИЗ ПАНД БЕРМОҚДА"

2-БЕТ.

Бизда ҳар бир оилада кўплаб терилар кераксиз сифатида ташлаб юборилади. Уларни йиғиб, қайта ишлайдиган корхона қурилса, яхши бўларди.

"МЕҲНАТИГА ЯРАША..."

3-БЕТ.

Бўлиб қолсам мен агар,
Донишманд бир сеҳргар.
Ясар эдим мен бир тоғ,
Ҳаммаёғи музқаймоқ.
Еяр эдим бир бошдан,
Кечиб ҳатто гўшт, ошдан.

"ШЕЪРИЯТНИНГ МУҲТАШАМ САРОЙИГА МАРҲАБО!"

4-БЕТ.

ГИРИҲ КУШОМИ, ГАРАША?

Айтишларича, жуда қадим замонда Бухорода Гириҳ Кушо бобо яшаган экан. Кунларнинг бирида бобо ўзининг баъзи ишлари билан Бухоро амирининг жаҳлига тегиб, ғазабига учрабди. Амир Гириҳ Кушо бобони хонликдан бадарға қилишларини ҳукм этибди. Бобо дунёдан жуда норози бўлиб кетиб, туяга миниб узоқ-узоқларга йўл олибди. Йўлда кетатиб, "Туя қаерга чўкса, ўша ерга макон қураман" деб ўзича аҳд қилибди. Узоқ манзилдан сўнг туя чарчаб, ерга чўкибди. Гириҳ Кушо бобо ерга тушиб тайоғини ерга бир урган экан, шу ердан булоқ отилиб сув чиқибди. Унга бобо жонга ором берувчи — "Жандахар" деб ном берибди. Секин-аста бу ерда ҳаёт қайнай бошлабди. Гириҳ Кушо бобо бу ер аҳолисининг энг катта маслаҳатчиси бўлиб қолибди. У ўзаро урушган қишлоқларни ахиллаштирар, ярашитирар, кўп ишларга бош-қош бўлар экан. Шунинг учун ҳам уни "Тугун ечувчи" деб ном беришибди. Кейинчалик қишлоқ номи ҳам Гириҳ Кушо бобо номи билан атала бошлабди. Аммо йиллар ўтган сари талаффуз ўзгариб, у Гараша ҳолига келибди. Ҳозирги Гарашанинг тарихи шундай.

Гарашалик ишбилармон болалар

МАШҲУР КИШИЛАР МАКТАБИ

Амирхон Боқиев номидаги 79-мактаб 1939 йилда ҳашар йўли билан қурилган. Унда шу яқин атрофдаги "Иттифоқ", "Янги билим", "Сталин", "Ҳавасқор" жамоа хўжаликлари аҳолисининг фарзандлари таълим олишган. 1956 йилга қадар тўлиқсиз ўрта мактаб бўлган. 1955-56 ўқув йилидан бошлаб эса вилоятдаги учинчи ўрта мактаб ҳисобида фаолият кўрсата бошлаган. Бугунги кунда бу билим масканида 334 нафар ёш гарашаликлар таълим олишмоқда. Мактабни "машҳур кишилар" мактаби, деб бежиз айтишмайди. Чунки бу ерда Ўзбекистон халқ ҳофизи Эсон Лутфуллаев, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист, бастакор Баҳрилла Лутфуллаев, таниқли қўшиқчи Баҳтиёр Холхўжаев, севимли шоирлардан Азим Суюн, Саъдулла Ҳаким каби кўплаб элга таниқли кишилар таълим олишган.

Ўқув йилининг охирги кунларида Фориш тумани, Гараша қишлоғидаги 79-мактабда анъанавий "Тонг юлдузи" дарслари бўлиб ўтди

ГАРАША... ГА-РА-ША ... Қишлоқнинг, у жойлашган қир-адирлар, тоғлар, табиатнинг гўзалликларини ана шундай алоҳида-алоҳида, баланд овозда айтиб, таърифлагинг келади. Чунки, бу гўзалликларни сўз билан, тил билан таърифлаб бўлмайди. Биз — "Тонг юлдузи" газетаси ходимлари анъанавий дарсларнинг навбатдагисини Гарашада ўтказишга қарор қилганимизда шу гўзалликнинг гувоҳи бўламиз, деб ўйламагандик. Аслида қишлоққа етиб боргунга қадар тоғли йўл азоби бизни бироз толиқтирди. Аммо гарашаликларнинг одамохунлиги, самимий муомаласи, табиат гўзаллиги бу чарчоқни зумда тарқатиб юборди.

Дарс мавзуси — "Ишбилармонлик нима? Тадбиркорлик-чи?" эди. Бундай мавзуни танлашимиздан асосий мақсад, бозор иқтисодига ўтиш даврида иқтисодий сиёсат масалаларида болаларни бироз тушунтириш, бу даврдаги ишбилармонлик ва тадбиркорликнинг аҳамияти ҳақида суҳбатлашиш эди. Шунинг учун ҳам дарсларни ўтишга туман ва вилоятдаги илғор хўжаликлар раҳбарлари, ишнинг кўзини билиб фаолият кўрсатаётган фермер ва тадбиркор кишилар ҳам таклиф этилганди.

Бироқ улар келишилган вақтда мактабга келишмади. Нега бундай бўлганлигини биз била олмадик. Ваҳоланки, газетамизнинг бир вакилини олдинроқ Фориш тумани Халқ таълими бўлимига юбориб, уларни огоҳлантирган эдик. Балки, улар болалар билан тадбиркорлик ҳақида суҳбатлашиб ўтириш шарт эмас деб ўйлагандирлар? Балки бир соат вақтларини аяшгандир? Балки, шароитлари бўлмай қолгандир? Буниси бизга қоронғу. Аммо шуниси

аниқки, улар билимдон, кўп ишларга қўллари келишиб қолган, кўзлари пишган, уқувли болалар билан мулоқотда бўлиш, улар билан суҳбатлашиш, ўз билим ва тажрибаларни ўқувчиларга ўргатишдан баҳраманд бўла олмадилар. Аммо дарслар биз ўйлагандан ҳам зиёда ўтди. 79-мактаб маъмурияти — директор ўринбосари Эргаш ака Умаров, илмий бўлим мудири Худоёр ака Амируллаев болалар билан ўтиладиган бу тадбирнинг кўнгилдагидек бўлиши учун ҳаракат қилдилар. Ўқувчилар билан узоқ суҳбатлашиш имконига эга бўлдик. Ватан ҳақида, ўз она қишлоқлари ҳақида, бугун бошдан кечирилаётган жараён ҳақида, ишбилармонлик ва тадбиркорлик ҳақида гурунглашдик. Бу мазмунли суҳбатдан биз гарашалик ёшлар ҳар қандай тадбиркор ва ишбилармондан қолишмаслигига амин бўлдик. Бугун бизнес, тадбиркор деган сўзлар жуда урф бўлди. Аммо бир ердан арзон баҳода бирон маҳсулотни сотиб олиб, нарироқда уни қимматроққа сотиш — бизнес ҳам, тадбиркорлик ҳам эмас, дейишади иқтисодчилар. Болаларни бунга ўргатиш керак эмас. Шунингдек, биз танишиш ва суҳбатлашишга мушарраф бўлган гарашалик болалар бундай иш қилишмас экан. Улар ҳақиқий бўлажак тадбиркорлардир. Чунки, узум етиштириб майиз қуритишади, чорва қилишади, гилам, палас тўқишади, кигиз думалатишади. Дурадгорлик, каштачилик ҳам уларнинг қўлларидан бинойидек келади. Улар ўз маҳсулотларини ишлаб чиқаришнинг барча жараёнларини билиш билан бирга, ҳатто улардан фойда олишу зарар кўрмаслик сирларини жуда яхши билишар экан. Тўғри, бугун улар етиштираётган маҳсулотлар бозор юзини кўрмайди — ўз хўжаликларига зарур. Бироқ, йиллар ўтиб, ёшлари улғайгач улар келажагимиз, Ватанимиз равнақи учун хизмат қилишга қодир ёшлар бўлиб етишишади.

Гарашалик болаларнинг ибратли ишлари республикамиздаги бошқа тенгдошларига ўрнак бўлса арзийди. Биз уларга кейинги ишларида омад тилаб қоламиз. Шу билан бирга 79-мактаб маъмурияти ва гарашалик биз меҳмон бўлган хонадонлар эгаларига ўз миннатдорчилигимизни билдирамиз.

Мустақил пул топишга ўрганмаганлигимиз панд бермоқда

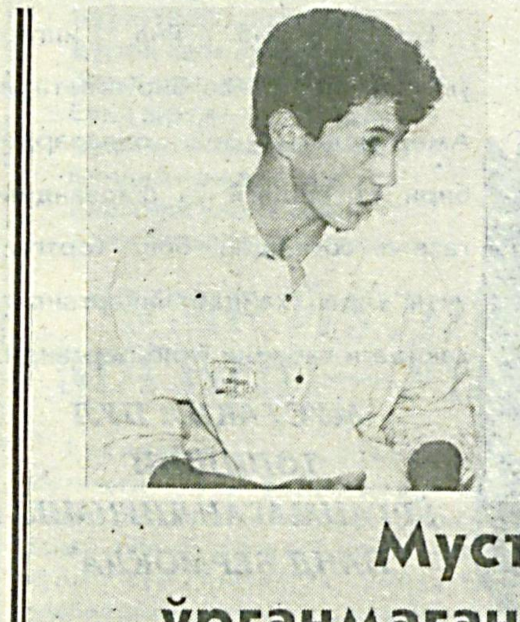

Масъуджон САТТОРОВ, 11-"А" синф ўқувчиси:

— Масъуджон, сиз тенги авлоднинг дунёга келиши "турғунлик" даврига, беғубор болалигингиз "қайта қуриш" йилларига тўғри келди. Бугунги ўспиринлик даврингизда юртимиз мустақил бўлиб, жаҳон мамлакатлари орасида ўз ўрнига эга бўлмоқда. Ҳаёт ҳар бирингиздан ишбилармон, тадбиркор бўлишингизни тақозо этмоқда. Сизнингча ишбилармонлик нима? Тадбиркорлик-чи?

— Бундан 4—5 йил илгари ўқитувчимиз қайси бир газетадан Американинг бой оилаларидан бири 11 ёшли ўғлини газета сотишдан бош тортганлиги учун уйдан ҳайдаб чиқарганлиги ҳақидаги хабарни ўқиб берганди. Ўшанда ўқитувчимиз "феодал"ликни айблаб, бизнинг "бахтли" болалигимиз учун партия доим ғамхўр эканлигини уқтирганди. Бу гапни эшитиб ҳаммамиз шундай тузумда яшаётганимиздан фахрланганмиз. Бугун эса юртимиз мустақилликка эришиб куртак ёзмоқда. Унинг гуллаб-яшнаши аввало, биз ёшларга боғлиқ.

Бугун даврнинг ўзи биздан ишбилармонлик, тадбиркорликни талаб этмоқда. Бу йўлда бизга мустақил пул топишга ўрганмаганлигимиз панд бермоқда. Бугунги кунда ривожланган америкалик тенгдошларимиз ўз сармояларига эга. Асосийси сармояда эмас, уларнинг ишбилармонлигида. Уларни ёшлигидан пул топишга ўргатиш бугун ўз самарасини бераяпти. Америка бу қабил ишбилармонлар орқали ривожланиб кетди. Ўйлайманки, биз ҳам ёшлигимиздан ишбилармонликни ўргансак, тез орада мамлакатимиз жаҳондаги ривожланган давлатлар орасидан жой олади.

— Мана сизларнинг оилангизнинг асосий даромади майиз етиштириш орқали экан. Узумдан қандай майиз қилинади?

— Оилада 5 кишимиз: отам, онам, опам, укам Самобар, синглим Феруза ва мен. Қирда 20 сотих еримиз бор. У ерга асосан узумнинг [illegible] навларини экканмиз. Ҳар баҳорда ерга кўмилган токларни очамиз. [illegible] Токлар гуллаб, ҳосил тугади. Токнинг узун чуви новдасидан якон тортилади. Узумлар яконга осиб қуритилади.

— Майиз сифатли бўлиши учун узум қуритишда асосан нималарга эътибор бериш керак?

— Агар куртилаётган узумнинг бандлари "ўлиб" қолса, ранги яхши бўлади. Умуман олганда, узум офтобда ва соякда қуритилади. Офтобда қуритилган майизнинг ранги кўнғирроқ, соякда қуритилгани эса оч бўлади.

— Масъуджон, кунжи ва сояки майизнинг қандай ажратиш мумкин? Умуман майиз сотишда кўпроқ нималарга эътибор бериш керак?

— Кунжи майизни бандсиз ёки сояки майизни бандли бўлади. Бир-биридан фарқи ҳам шунда. Кўпчилик сояки майизни билан кунжи майизни аралаштириб юборади. Шу майиз билан бирга катта-кичиклигини, рангининг бир хиллигига қараб олинади.

— Бирнинг бозорга мустақил чиққан кунингизни эслай оласизми?

— Ҳа, албатта, 1992 йилнинг август ойларида эди. Ўшанда Жиззах шаҳридаги "Олмазор" бозорида 1 кап майизимизни сотдик. Ҳосилдан келган пулимизга "Монтана" спорт кийимини олиб бердиларр.

— Мана майизчиликнинг бирнинг арафасида турибсиз. Келажакда нима билан шуғулланмоқчисиз?

— Аввало, Самарқанд либбиёт олийгоҳига кириб, ўқимоқчиман. Шу билан бирга отам қилаётган ишни давом эттираман. Келажакда қишлоғимизда катта хусусий озиқ-овқат дўкони очиш — орзуим. Кисқаси тадбиркор ва ишбилармон сифатида халқим ҳалол хизмат қилсам дейман.

ОТАМЕРОС ОРЗУИМ

Абдусаид АСРОРОВ, 10-"А" синф ўқувчиси:

— Узум парвариши анча мушкул иш. Мева берадиган токни қанча кўп парвариш қилсанг, у шунча саховатли бўлади. Албатта, совуқ уриб кетмаслиги ва тупроқ намлигини сақлаш мақсадида кузда токларни кўмамиз. Кўкламда токлар очилади, тағин қайта кўтарилиб [illegible] Бир сўз билан айтганда, узум ўз ҳосилини кўп меҳнат эвазига беради. Токлар гуллаш арафасига келади. Шунда гуллаш арафасида кесиб турилади. Негаки, ернинг озуқаси тежалади. Ҳосилдорлик ошади. Бу вақтда токларга кириб бўлмайди, гуллар тўкилади. Бу бир маркс апрель, май ойларига тўғри келади.

Сентябрь ойида узум етилади. Уларни йиғиб олиб, узумлар ҳам ўз қатор қилиб ёйиб қўйилади. Шунда узумларнинг суви қочиб майиз бўлади. Узумларнинг суви қочиб майиз шаклига келади. Бу сояки майиз сирасига киради. Сояки майизлар [illegible]

— Ўтган йил қанча ҳосил йиғиб олдингиз?

— 700-800 кг. Аммо даромадга ҳам бўлди — 40.000. Чунки ўтган йил майизнинг 1 кило бахоси 50-60 сўм эди. Бундан ташқари бу даромад оилага қанча кам пул бўлмасда, 1 тан майиз топширамиз. Ўтган йили давлатга 80 кг. майиз топширдик.

— Боғбончилик ота меросими ёки бугунги кун талабими?

— Отамерос. Отам — Абдураҳмон Асроров қишлоғимиздаги энг яхши боғбон. Ҳозир 62 ёшдалар. Лекин ҳали ҳам кетмон бериб ўтиришга кувватлари бор.

— Токлардан ҳосил йиғиб олингач, токлар яна қайта кўмиладими?

— Ҳосилдан сўнг токларнинг хомчўпларни (шохчаларни) кесиб ташланади. Атрофи ва токларнинг ўзи эса яна кўмилади. Бу

— Абдусаид, келажакда ким бўлмоқчисан?

— Отамерос орзуим — боғбон бўлиш.

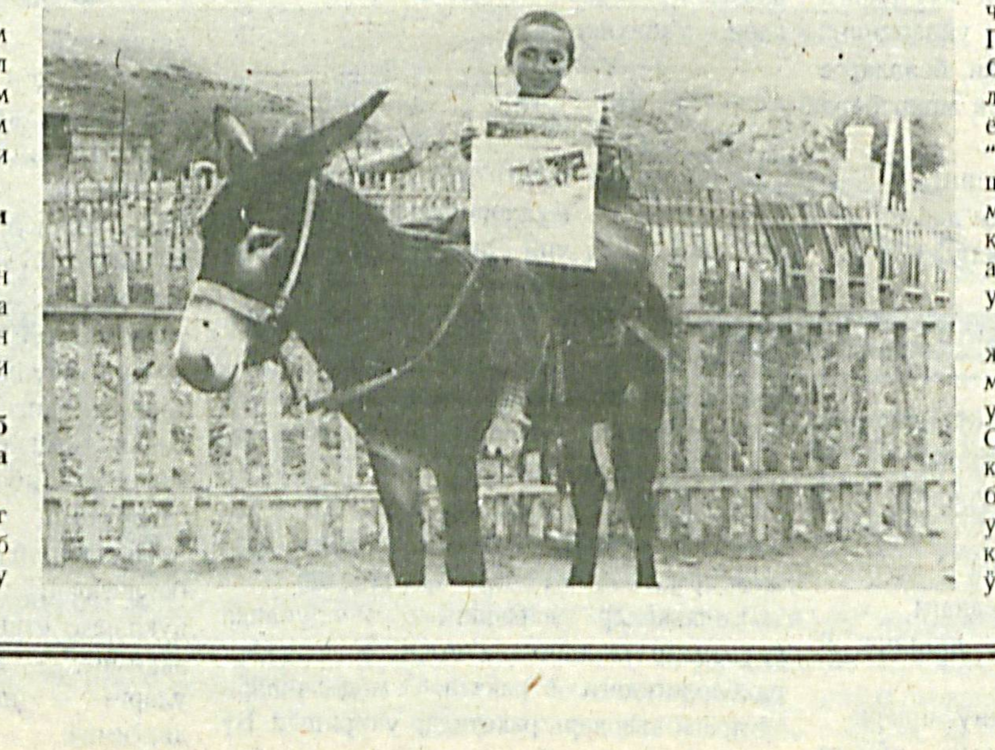

Олтида бошласанг ортмайди, еттида бошласанг етмайди

Нафиса ХАЙИТМУРОДОВА, 11-"Б" синф ўқувчиси:

— Оилада саккизта фарзандмиз. Уларнинг учтаси қизлар. Мен энг кенжа қизман. Опамлар ҳам, мен ҳам жуда ёшлигимиздан палас (тақирлоқ) тўқишни ўрганганмиз. "Ўқитувчиларимиз" — янгаларимиз, онамлар. Қишлоғимизда тақирлоқ тўқишни билмаган қиз йўқ. Бу ишга уқуви келмаганларни уят қилишади.

Палас шундай тўқилади: йилда икки марта қўйларнинг жунини кесамиз. Уни ювиб, йигириб, кейин турли рангларга бўяймиз. Тайёр бўлган ипдан дастгоҳда палас тўқиймиз. Дастгоҳнинг номи дўкон. Отам, акамлар уста дурадгор. Дўкон дастгоҳларини биз учун мослаб улар ясаб беришади.

Палас тўқишнинг мен жуда ёқтирадиган бир жараёни бор. Паласга гул танлаш. Мен ҳар сафар гул танлашдан олдин турли журнал ва китобларни кўриб чиқаман. Кейин фикримга келган нақшларни чизиб олиб, уларга ранг бераман. Паласда ҳам гуллар ўйлаганимдек чиройли чиқса хурсанд бўлиб кетаман.

Бу ҳунарнинг иқтисодий ва моддий фойдаси ҳам катта. Мендан катта акам ва опаларимнинг бир нечаси оилали бўлиб кетишган. Улар учун биз биронта ҳам палас ёки гиламни дўкондан сотиб олганимиз йўқ. Бунга сарф бўладиган маблағни эса рўзғор учун ишлатяпмиз.

Роҳатой ҚИЛИЧЕВА, 11-"Б" синф ўқувчиси:

— Жуда ёшлигимдан эслайман. Баҳор келиши билан энам ҳовлига узун мато тўшайдиларда яқиндагина қирқилган қўй жунини савай бошлайдилар. Мен эса офтобрўяда ўтириб, уларнинг ишларини кузатаман. Энам кийгиз қилади. Мен кузатаман. Бу кузатишларим зое кетмади. Бора-бора кузатиш жонга тегиб, мен ҳам энам билан бирга жунни савайдиган, уни бўяшга, кейин яна бошқатдан титиб чиқишга ёрдам берадиган бўлдим. Гул соладиган пайт, айниқса, меҳр билан ишлайман. Энам кўпроқ лоланинг гулини туширишни ёқтиради. Мен эса улар билан "талашиб", майда-майда гуллар туширишни хоҳлайман. Кейин иккимиз хом кийгизни ўраб, қайноқ сув қуйиб, босамиз. Қолган ишлар акамларга — кийгизни пишитиш учун ерга кўтариб уришади.

Мен бу ҳунарни ўрганганимдан жуда хурсандман. Кийгиз қилиш менга завқ беради. Мен бунинг учун бувимдан миннатдорман. Оиламиздагиларнинг ҳаммаси ҳам кийгиз қилиш, палас тўқишни яхши билишади. Ҳозирда хўжалигимиз учун фойда келтираётган бу ҳунар кейин ҳам менга асқотади, деб ўйлайман.

Ўзбек халқининг қадимги одатига кўра — қиз болага оилада жуда ёшлигидан уй-рўзғор ишларини бажариш ўргатиб борилади. Бунда фақат уй супуриш, кир ювиш, таом тайёрлашгина назарда тутилаётгани йўқ. Кашта тикиш, тўқиш, кийиж-кечак тикиш ҳам қизчаларга жуда эрта ўргатилади. Қишлоқлардаги янги тушаётган келиннинг сепида ўз қўли билан тиккан каштаси, тўқилган гул бўлишлари бўлмаса "қизнинг қўли тўмтоқ экан" дейишади. Ана шу одат қизларимизнинг нафақат турмуш ҳаётларида, балки бугунги куннинг оғирини енгил қилишга ҳам кўмаклашмоқда. Мана ўзингиз гувоҳи бўлинг.

Зебо НЕЪМАТОВА, 10-"Б" синф ўқувчиси:

— Қишлоғимизда кашта тикишни билмайдиган аёл ёки қиз бола йўқ, десам муболаға бўлмайди. Чунки, жуда кичиклигимиздан момо, эналаримиз, оналаримиз бизларга кашта тикиш сирларини ўргатишади. "Олтида бошласанг — ортмайди, еттида бошласанг — етмайди", деган мақолни улар жуда кўп такрорлашади.

Кашта тикишнинг икки хил усули бор — оддий ва босма. Биз асосан чийбахмал, шойи, лас газмолларга кашта тикамиз. Матога аввал ўзимиз истаган гулларни, нақшларни чизиб оламизда, кейин уларни тикиб оламиз. Каштага тикилган гул ва нақшлардан қиз боланинг дилидагини ўқиб олиш мумкин.

Айтгандек, кашта тикиш учун керак бўладиган ипларни ҳам ўзимиз пилладан оламиз. Бунинг йўлларини ҳам катталардан ўрганганмиз. Кашта тикилган сўзана, манглай қош қиз боланинг сепида албатта бўлиши керак. Уни бозордан сотиб олишга қанчадир пул керак. Ўзи кашта тиккан қиз болага эса бу ишга пул сарф қилиши шарт эмас. Аксинча — ўзидан ортса, сотиб, пуллайди ҳам.

Мен ҳам 4-синфдан буён кашта тикаман. Ҳозирча саккизта каштам бор...

Дилфуза ЖУМАНАЗАРОВА, 11-"А" синф ўқувчиси:

— Қишлоқдагилар оиламизни гиламчилар сифатида яхши танишади. Нега десангиз, онамлар уй шароитида гилам тўқишнинг янгича усулини ўйлаб топганлар.

Гилам ҳам тақирлоқ тўқиладиган дастгоҳга жуда ўхшаш дастгоҳда тўқилади. Тўқиш тили билан айтилганда, оддий гилам икки арқовли қилиб тўқилади. Онам эса бунинг бироз мураккаб турини — бир арқовлисини тўқишни аввал ўзлари ўрганиб, кейин бизларга ҳам ўргатдилар. Уларнинг фарқи шундаки, бир арқовли гиламнинг таги пишиқ, юза томони жунлироқ ва узоқ муддатга чидамли бўлади. Бир арқовли гилам тўқиш икки арқовли гилам тўқишга нисбатан мураккаброқ ва қийинроқ. Унга вақт ҳам кўпроқ кетади. Шундай бўлсада унинг афзалликлари кўп бўлгани учун қишлоқ аҳли бир арқовли гилам тўқишни маъқул кўришади. Уларнинг илтимослари билан мен бир неча оилага ана шунақа гиламлардан тўқиб берганман.

Яқин кунлар ичида қишлоғимизда гиламчилик цехи очилади, деган гап бор. Ўша ерга ишга кираман ва ўзим ўйлаб юрган нақшлар билан гиламлар тўқиш ниятим бор.

"ЖОНТЕМИР"

Ойбек ЗАЙРИЕВ, 11-синф ўқувчиси:

Ойбек она қишлоғи Гараша билан ниҳоятда ғурурланади. Унинг чизиқсиз "чегара"ларини ҳеч ким Ойбекчалик яхши билмаса керак. Қайси яйлов Гарашага қарашли, қайси бошқа қишлоқники буларнинг ҳаммасини у сизга мароқ билан айтиб беради. Болалигидан қўй-қўзиларни боқиб шу яйловларда "чегарачилик" қилган.

— Қўшни қишлоқдаги болаларнинг қўйларини ўзимизнинг тоғлар этагига оширгани сира қўймас эдик. Уларнинг сурувлари биз томонга ўтдими, дарҳол "чегара" ҳақидаги тортишувимиз бошланарди, — дея кулиб эслайди Ойбек.

Эҳтимол, Ватанга муҳаббат, ҳақиқий ватанпарварлик ҳам шундай ҳолатдан – болаликдан бошланса керак...

— Қишлоқ сурувини боқиш қийин бўлса керак? — сўраймиз ундан.

— Қўй, эчки ҳаммаси бўлиб 400 тага етиб қолади. Қийинликка, албатта, қийин, худди "Жонтемир"дек эрталаб соат олтида туриб, сурувни ҳайдаб чиқиш, кейин дарсга улгуриш керак. Агар ёмғир ёғиб қолса борми, ундан ҳам қийин. Эчкилар уйга қараб қочгани қочган. Ёки бирор қўй, эчки болалаб қолса, боласини кўтариб, қўйларни орқасидан юраверасан-да.

Баъзан тушлик вақтида қўйларни ётқизиб, ухлаб қоламан, кейин кечгача тарқаб кетган сурувни қирма-қир ошиб, йиғиш керак, шунда ҳам ҳаммасини тополсанг яхши.

— 400 та қўй-эчкининг ҳаммасини санаб улгуриш қийин бўлса керак?

— Санаб ўтириш шарт эмас, ўрганиб қоласан. Қўйлар кам кўриндими демак, ҳаммаси эмас, қайсидири йўқ...

— Йўғ-е?..

— Ҳаммасини эмасдиру, лекин биласизми, ҳар сурувда ҳам кўзга кўринадиган қўйлари-ўзининг бошловчилари бўлади. Шулар кўринмадими демак, қаёққа ва қанчаси кетганини тахмин қилиш мумкин.

— Тез-тез ухлаб турарkансанда...

— Ҳа, бўлиб туради, — кулади Ойбек, — ухламасанг ҳам бирор нарсага овора бўлсанг, кетиб қолишади-да.

— Ойбек, биласан, ҳозир замон оғирлашиб қолди. Иқтисод қалай?

— Иқтисод... ойига 14-15 минг тушиб туради. Ҳар бир мол бошидан 40 сўмдан олинади. Сурув гоҳ кўпайиб, гоҳ камайиб турганлиги сабабли пул ўртача шу миқдорга боради.

— Етиб турибдими? Оилада неча кишисизлар?

— Етиб турибди. Оилада эса 11 жонмиз. Қишлоқда барибир яшаш шаҳардагига нисбатан осонроқ. Мева, сабзавот, гўшт ўзимиздан бўлса. Дадам шу мактабда дарс беради, ойим-уйда. Мен иккинчи фарзандман, укаларим ҳали ёш. Акамни шу йил уйлантиришимиз керак, шунинг ҳаракатидамиз.

— Маошдан ўзингга ҳам олиб қоласанми?

— Йўқ, керак бўлса ўзлари беришади.

— Биласанми, ҳозир "бизнес" деган тушунча пайдо бўлган, буни ёшлигидан ҳар бир боланинг қулоғига "қуйиш" (керак экан, яъни ҳозирданоқ ўз сармоянгга эга бўлсанг, кейинги "бизнес"га имконият яратилади. Бу ҳақда кўп ёзишяпти, гапиришаяпти.

— Ҳа, ўқиб тураман. Лекин билмадим бунга иштиёқим йўқ. Умуман андиша деган гап ҳам борку, ёшликдан бизнес... билмадим, ўзбекчиликка тўғри келмайдиганга ўхшайди. Бу энди ўзимнинг фикримда. Балки кейинчалик ўзгарар.

— Ойбек, ўз фикрингга эга бўлганинг яхши, албатта. Мана мактабни ҳам битираяпсан, кейинги режаларинг қандай?

— Мактабни битиргач, пойтахтдаги ўқитувчилар тайёрлаш олийгоҳига кирмоқчиман. Фақат пул билан эмас. Бизда ҳеч ким пул билан ўқишга кирмайди. Кейин ўқитувчиларнинг юзига қараш ҳам оғир бўлади. Бизда фақат ўз билимига ишонганларгина ўқишга боришади. Ҳозиргача қайтишмади, энди ҳам қайтишмаса керак. Бунга мактабда устозларимизнинг хизмати катта бўлса керак деб ўйлайман.

Меҳнатига яраша

Одил УМУРЗОҚОВ, 10-синф ўқувчиси:

Фориш туманининг виқорли тоғлари пинжида жойлашган Гараша қишлоғи асосан чорвачилик учун қулай ҳудуд ҳисобланади. Чорвачилик — бу қийин касб.

Суҳбатдошим Одилнинг айтишича, отаси Тангир ака К. Маркс номли давлат хўжалигининг 4-бўлимида кўп йиллардан буён чўпонлик қилиб келади, туну кун мол бошида бўлади. Ўзларининг қарамоғидаги молларга эса Одил укалари билан қарайди.

— Одил, шароитларинг асосан чорвачиликка мослашган экан, бунинг ўзига хос қийинчиликлари бўлса керак!

— Албатта, бизда болаларга ҳар бир ишнинг аввало, масъулиятини юклаб ўстиришади. Бунда ҳар ким ўз вазифасини тўғри тушунади ва шундан келиб чиқиб фикрлайди. Ўзимизда 50 дан ортиқ қўй-қўзилар, 3 та сигиримиз бор. Хўжалик юмушларини бажаришга ҳам тўғри келади. Ҳаммасига ҳам кўзимиз пишиб қолган. Бўш вақтни топиш қийин.

— Демак, бундай шароитда мактабдаги ўқишларингни қониқарли деб ўйлайсанми!

— Меҳнат ҳам ўқиш билан бирга олиб борилгандагина ўз самарасини беради.

Ўқитувчиларнинг талаб даражасида дарс қиламиз, тенгдошларимдан орқада қолмаслик учун ҳаммасига ҳаракат қиламан. Ота-оналаримиз ҳам масъулиятни сезишади.

— Суҳбатимиз мавзуси "Ишбилармонлик нима! Тадбиркорлик-чи!" Буни сен қандай тушунасан! Бу нарса ўзингизда қандай кечаяпти!

— Бу ҳақда радио, телевиденеда, матбуотда кўп гапирилаяпти. Қишлоғимиз одамларининг оила шароитидаги, вазифаларида, ишларида ҳам тадбиркорликнинг, ишбилармонликнинг ўз тушунчаси бор деб ўйлайман.

Ўз оиламиз мисолида кўрадиган бўлсам, кўкламда қўйларимиз юнги қирқиб олинади. Чувилиб, одатда урчиқда йигирилади. Қишга жимпер, қўлқоп, пайпоқ тўқилади. Онам ёшликдан опаларимга ўргатган, янгам ҳам яхши билади. Ҳар йили қўйларимиз юнгидан битта, иккита палос, гилам, олача қилишади. Катта захмат эвазига юзага келсада бу ҳам ишбилармонлик-да. Қуритилиб, ишланган терилардан баъзи кекса кишилар ҳозир ҳам бозордагидек сифатли махсилар тикишади. Бизда ҳар бир оилада кўплаб терилар кераксиз буюм сифатида ташлаб юборилади. Уларни йиғиб, қайта ишлайдиган корхона қурилса, яхши бўларди.

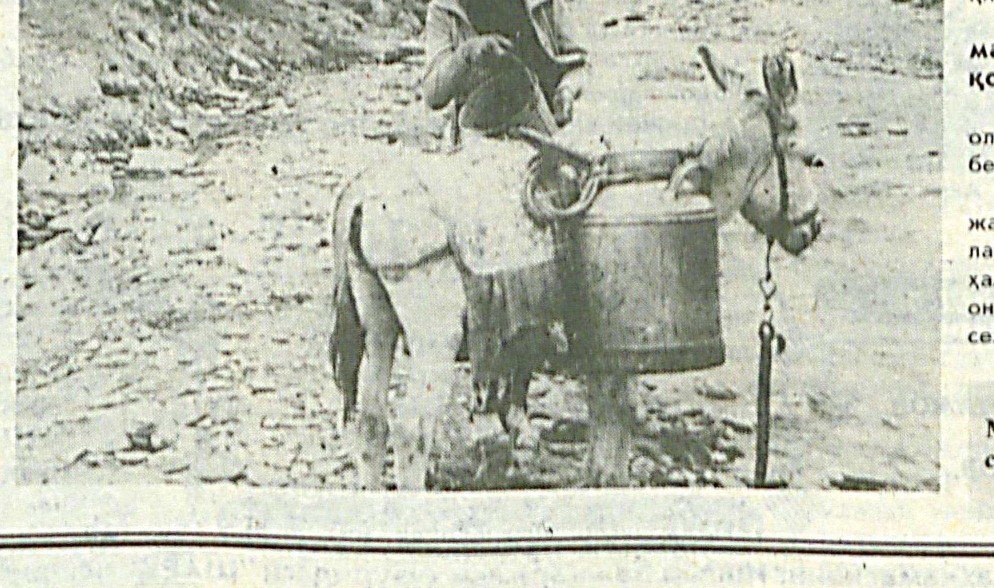

Болалар билан "Тонг юлдузи" газетаси мухбирлари Д. ТУРАХМЕТОВА, М. ПИРМАТОВ, Ш. СУННАТОВ, А. БОБОЕВ, А. ҚАРШИЕВ суҳбатлашишди.

Гарашалик Ҳамза ҚИЛИЧЕВ суратга туширди.

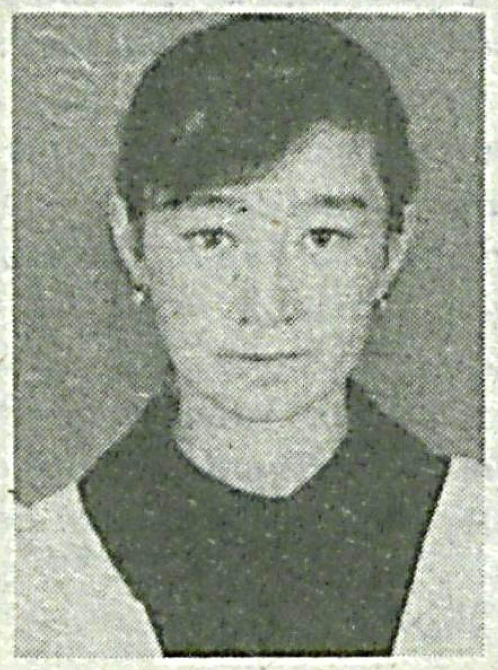

Шеъриятнинг муҳташам саройига марҳабо !

Табиат-илоҳий мўъжиза. Кутилмаганда ер куррасининг қаеридадир улуғ иқтидор туғилади ва инсоният жамиятини ҳайратга солади. Бу энг олий мўъжизадир.

Марҳабо ўз ёшига қараганда анча илгарилаб кетган ақл ва ҳиссиёт соҳибаси. У шеърият маҳоратини ёшига нисбатан етарли даражада эгаллаган, дунёга ўз нуқтаи назари билан қарайдиган ва уни тўғри англайдиган шоира. Ўйлаймизки, шеъриятнинг муҳташам саройига гўзал бир шоира кириб келаётир. Бу йўлда унга оламжаҳон омад тилаб қоламиз.

ИЖОДКОР ЎҚУВЧИЛАР КОНКУРСИ

ОРЗУ

Бўлиб қолсам мен агар,
Донишманд бир сеҳргар.
Ясар эдим мен бир тоғ,
Ҳаммаёғи музқаймоқ.
Еяр эдим бир бошдан,
Кечиб ҳатто гўшт, ошдан.

САВОЛ

Илк бор Тошкент шаҳрига,
Келган жажжи қизалоқ.
Отасидан сўради,
Боқиб ҳайрон ва қувноқ:
— Айтинг, бунча баланддир,
Анов уйларнинг бари.
Қандай олар болалар,
Чиқиб кетса томга шари?

УЙҚУЧИ

Салим жуда уйқучи,
Ундан сўраб кўринг-чи?
Қаерга борган экан...
Салим дейди керишиб,
Совқотгандай тиришиб:
— Самолётда учганман,
Булутларни қучганман.
Бошлиқлардай керилиб,
Буйруқларни берганман.
— Қачон, Салим, қаерда?
— Ҳа, айтгандай тушимда...

РАССОМ

Бўш бўлганда Ғанивой,
Доим сурат чизади.
Бир кун бир уй чизибди,
Томи ойга етади.
— Бунча баланд чизибсан,
Кичкина уйнинг томин?
— Ойимга ўхшаб мен ҳам
Чўздим ойнинг қулоғин.

ЁНҒОҚ ОРЗУСИ

Ўзимни таништирай,
Исми шарифим ёнғоқ.
Ўсаман ҳамма жойда,
Мевам эса нуқул ёғ.
Ёғочимдан қилишар,
Болажонларга бешик.
Усталар уйлар учун,
Қиларлар рому-эшик.
Илдизимдан олинар,
Хаста беморга дармон.
Мени еса одамлар —
Қолмас дилда дард — армон.

ЧЎЛПОН ХИТОБИ

Билолмадим ҳеч сира,
Айбим нимада?
Айтинг, нимани кўрдим?!
Яшаб дунёда...
"Халқ душмани" эмасман,
Ишонинг, дўстлар!
Ахир алдамайди-ку,
Тик боққан кўзлар...

ТЎРТЛИК

— Айт-чи, муз устида жанг,
Бўлган қаерда, қачон?
— Билмам, лекин ўша муз,
Эриган аллақачон...

Марҳабо УМУРЗОҚОВА,
Жиззах вилояти, Зомин туманидаги 1-мактабнинг 9-синф ўқувчиси.

Ўрикнинг ўзи ширин,
Меваси ундан ширин.

Суюкли набирам БАҲОДИРЖОН! Сен ўз хулқу одобинг билан ака-опаларингга ибратсан. 8 баҳорни қаршилаган кунингдаги севинчу шодликларингга биз ҳам шерикмиз. Сенинг камолотингни кўриб қувнаб юриш бизларга насиб этсин. Чеҳрангдан табассум аримасин.

Суюкли набирам САЙЁРА!

Умрингнинг еттинчи баҳорини қаршилаган онингда сени қутлуғ айёминг билан чин қалбдан муборакбод этамиз. Оиламиз эркаси, ягона ғунчасига узоқ умр, сиҳат-саломатлик тилаймиз. Умринг боқий, сермазмун бўлсин!

Жажжи набирам ҚИММАТОЙ!

Исминг жисмингга монанд оиламиз гулғунчасисан. Ширинсан, доносан, ота-онангга меҳрибонсан.

5 ёшингни қаршилаган қутлуғ айёминг билан сени чин қалбимдан муборакбод этаман. Сенга узоқ-умр, сиҳат-саломатлик тилайман. Толеинг баланд бўлсин, она қизим!

Сизларни қутлаб: Мапрат бувинг, Хикмат аканг, кеннойинг, Отабек, Ойбек, Сабоҳатлар.

БИР СУРАТ ТАРИХИ

50-йиллар эди. Ўшанда Островский номли кашшофлар саройида ёш қаламкашлар тўгараги билан бир қаторда, адабий ўқиш тўгарагида ҳам машғулотлар борарди. Бу тўгаракларни шоир Ғайратий ҳамда артист Рамз Тўхтаев бошқарарди. Мен ана шу тўгаракларга қатнаб турардим.

Бир куни саройимизга Ғафур Ғулом келармиш, деган хабар тарқади. Мен ҳам уларнинг шеърларидан бирини ёд оладиган бўлдим.

Ниҳоят кутилган кун келди. Учрашув майдони катта-ю кичик билан гавжум. Кимлардир "Сал сурил, сал сурил" деб жой сўраган, яна бошқа болалар эса шоирни кўриш илинжида дарахтга тирмашган. Ғафур Ғулом буларнинг барини кўзлари қувониб кузатиб турардилар. Рости, одам кўплиги-ю шоирнинг салобати босиб, тутилиб қолсам-а, дегандим, йўқ, ундай бўлмади. Шеърни ҳаяжон билан, лекин дона-дона қилиб айтиб бердим. Шодиёна давомида сўзга чиққан шоирнинг сўзлари ҳамон ёдимда:

— Сизлар билан учрашганимдан жуда мамнунман. Кўплигингизни кўриб жуда қувонаман. Чунки халқимиз айтганидек, ўнта бўлса ўрни бошқа, қирқта бўлса қилиғи.

Учрашув сўнгида барчамизга баробар меҳр билан боққан шоирга ҳурматимиз гулдастасини тутаётганимда "Қирқта бўлса қилиғи бошқа" тенгдошларимдан бири бизни суратга олишга улгурган экан.

Тўлқин ИЛҲОМОВ.

Фарҳодбек

Паҳлавон

Ғайратбек

Дилафрўзхон

Гулзорахон

Акрамжон

Ҳурматли синфдошларимиз ФАРҲОДБЕК, ПАҲЛАВОН, ҒАЙРАТБЕК, ДИЛАФРЎЗХОН, ГУЛЗОРАХОН, АКРАМЖОН, ГУЛНИГОРАХОН! Сизларни туғилган кунларингиз билан самимий қутлаймиз. Сизларга сиҳат-саломатлик, ўқишларингизга ривож, оилангизга тотувлик тилаймиз.

Келгусида мустақил Ўзбекистонимизнинг муносиб фарзандлари бўлиб етишишингизга ишонамиз. Омад ҳамиша ёр бўлсин!

Сизларга эзгу-ниятлар билдириб, синф раҳбарингиз ҳамда синфдошларингиз.

Андижон вилояти, Хўжаобод туманидаги 11-мактабнинг 6-"В" синф ўқувчилари.

Гулнигорахон

ТАБРИКЛАЙМИЗ!

Бош муҳаррир: Акром БЕРДИМУРОДОВ.

Таҳрир ҳайъати:
Ф. ЖАЛИЛОВА, Т. КАРИМОВ, А. КЎЧИМОВ,
М. ПИРМАТОВ /масъул котиб/,
М. РАҲИМБЕРДИЕВА, Ш. СУННАТОВ,
Д. ТУРАХМЕТОВА.

Таъсис этувчи:
ЎЗБЕКИСТОН ЁШЛАР ИТТИФОҚИ МАРКАЗИЙ ҚЎМИТАСИ
Газета 1929 йил, 1 августдан «ЛЕНИН УЧҚУНИ» номи билан чиқа бошлаган.

Газета ҳафтанинг сешанба куни чиқади.

Маълумот учун телефон: 33-49-45

Бизнинг манзилгоҳ:
700083. ТОШКЕНТ ШАҲРИ,
ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32-УЙ.
Нашр кўрсаткичи: 64563
Чоп этиш вақти — 18.00.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Маҳкамасининг Ишлар бошқармаси ҳузуридаги "ШАРҚ" нашриёт-матбаа концерни
Газета IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. Корхона манзили: "Буюк Турон" кўчаси, 41-уй.
Рўйхатдан ўтиш тартиби № 000137. Буюртма № Г–287. 56001 нусхада босилди. Ҳажми – 1 босма табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А – 3.
Босишга топшириш вақти 19.00. Босишга топширилди 19.00. 1 2 3 4 5 6